

Lezsák Sándor végnapjai az MDF-ben

# Már búcsúját veszi

**Bár pro forma a meccs még tart, a végeredmény nem kétséges: az MDF kizárja a párt történetének korábbi kulcsfiguráját, az utolsó politikailag aktív alapító atyát, Lezsák Sándort. A fejlemény nem meglepő, jó ideje már csupán a mikor volt a kérdés (lásd: Fix egyes, Magyar Narancs, 2004. szeptember 23.). Lezsák eltávolítása törvényszerű: de nem csak a Dávid Ibolyával való, jelen konfliktusa miatt.**

■ „Engem az MDF-ből sem kitesékelni, sem kizárni nem lehet, mint ahogy csak jogi úton lehet elűzni azokat a társaimat is, akikkel egykor az MDF-et létrehoztuk” – így reagált két hete Lezsák Sándor (akinek a kertjében hajdanán megalakult az MDF) az országos választmány azon ultimátumára, hogy Balogh Lászlóval együtt három napon belül hagyja el a pártot és annak országgyűlési frakcióját. A 79 érvényesen szavazó országos választmányi tag közül hatvanan voksoltak Lezsák és hatvanheten Balogh ellen. A választmányi határozat szellemében a parlamenti frakció múlt szerdai ülésén a képviselőcsoport kizárta tagjai közül a két politikust. (A még frakciótag lakitelekiek nem voltak jelen az összejövetelen.) Herényi Károly frakcióvezető (akit Lezsákék kétszer próbáltak leváltani, de az ügyrendi bizottság – másodjára MSZP–MDF többséggel – érvénytelennek minősítette az akciókat) e döntést jelezte Szili Katalin házelnöknek. Szili ismét az ügyrendi testület állásfoglalását kérte, amely nagy valószínűséggel nem megy szembe előző határozataival. Az MDF-frakción belüli vita – akárcsak a korábban kizárt öt képviselő esetében (lásd szeptember 23-i cikkünket) – minden bizonnyal az igazságszolgáltatás fórumain, illetve az Alkotmánybíróságon folytatódik.

## A taktikus

Akármi lesz is a vége, azon a tényen már semmi nem változott, hogy Lezsák az MDF valamennyi belső fórumán megalázó kisebbségbe került, s hogy a párt két országos gyűlés közötti legfőbb döntéshozó szerve, az országos választmány háromnegyedes többséggel szólította föl a távozásra.

A Dávid Ibolyával szembeni fellépés voltaképpen Lezsák végjátéka volt az MDF-ben: mint amikor a hazardőr tizenkilencre lapot kér. Annál is inkább, mert a Lezsákról élő egyik tévhitel szemben az alapító atya egyáltalán nincs híján a realitásérzéknek; számos jel szerint pontosan tisztában volt erejével, még ha a nyilvánosságot júniusban, a Lakitelek Munkacsoport megalakulását üdvözlő „sok száz faxot és levelet” kommentálva azal próbálta is kábitani, hogy az „MDF-ben megmozdult valami”. Lezsák csakis a frakción, illetve azon keresztül biztosíthatta volna magának azt az alkupozíciót, hogy a Dávid–Boross-féle vezetés érdekében tárgyaljon vele. A lapot meghúzta, de az nem alsó lett.

Még a szeptember 25-i elnökválasztás előtt hívta föl a figyelmünket két, Dávid Ibolyával nem különösebben szimpatizáló, de a lakitelekiek húzásait árulásnak minősítő MDF-es politikus a Herényi Károly frakcióvezető első leváltására indított akció „félreismerhetetlenül lezsákos jellegzetességeire”. Noha a munkacsoport motorja Lezsák Sándor (ez a különböző megnyilatkozások alapján általános pártbeli vélekedésnek tekinthető), a volt elnök nem exponálta magát: neve nem szerepelt a Herényivel szembeni bizalmatlansági indítvány öt aláírója között. Mint korábban annyiszor, megpróbált magának főntartani egy menekülési útvonalat.

Ez eddig működött is: a párt krízishelyzeteiben Lezsák ugyan a legtöbbször a „rossz” oldalon kezdett, végül mégis a nyerők mellett döntött. 1989-ben a párt vagy mozgalom nagy vitájában a mozgalmi jelleg mellett kardoskodott, hogy aztán – amikor egyértelművé vált álláspontjának tarthatatlansága – az országos pártstruktúra kialakításá-

ban szerezzen az MDF-nek és magának is multhatatlan érdemeket. 1992-ben, a Csurka István-i „dolgozat” után kialakult helyzetben – amelynek a tétje az volt, hogy a későbbi MIEP-esek átveszik-e a hatalmat az akkori legnagyobb kormánypártban – Lezsák először Antall József mellé állt, a kormányfő kórházba kerülése után viszont, ha nem is látványosan, de Csurkákat támogatta, hogy aztán a mindent eldöntő országos gyűlésen kijelentsse: „Csurka Pista, ezen az úton én nem tudlak követni.” Antall József halála után a kormányfőválasztáskor megint csak ő játszotta a főszerepet: a pártalapszabály értelmében ugyanis a frakció joga volt megnevezni az új miniszterelnököt, ám a pártjában akkoriban még nagy tekintélynek örvendő Lezsák keresztülverte azt, hogy az országos választmány dönthesse (lásd: Ma az MDF a tegnapelőtt, Magyar Narancs, 1996. február 29.). Így lehetett Boross Péter belügyminiszter a miniszterelnök Szabó Iván pénzügyminiszter helyett; s hogy Lezsák jól választott, az 1996-ban vált világossá, amikor a „nagy” MDF utolsó tisztújító gyűlésén a volt kormányfő Lezsák elnökségét támogatta Szabó Ivánéval szemben. Így lehetett Lezsák az MDF elnöke, aminek aztán egyenes következménye volt a részleges párt- és teljes frakciószakadás.

Hogy Lezsák fantáziát látott Borossban, az nagyjából érthető – de hogy Boross mit láthatott Lezsákban, az ma sem világos. Boross Péter mindig is európai típusú kereszténydemokrata pártban gondolkodott: s hogy ez mit jelent, azt azóta nagyjából sejtethetjük Dávid Ibolya megnyilatkozásaiból. De nem is ez a lényeg: bármit értett vagy ért ezen Boross, az egészen biztos, hogy szöges ellentéte

mindannak, amit Lezsák vizionál a párt pozíciójáról. Ha Lezsák e tárgykörben bármikor is mondott szövegeit megtisztítjuk a kötelező retorikai panelektől (nemzeti elkötelezettség, nemzeti érdek, a nemzeti, népi vagy éppen a konzervatív jelzők változatos használata stb.), nemigen marad semmi valámiféle romantikus-nacionalista mozgalmi zagyalékon kívül, ami politikatörténetileg a népi populizmus 1945 utáni Nemzeti Parasztpártjához hasonlítható a leginkább.

Lezsák e tekintetben semmit nem változott az elmúlt tizenöt évben: amikor idén nyáron végső rohamot vezényelt pártbeli rivalisai ellen, azonkívül, hogy megújulásra meg az 1987-es lakiteleki elvekhez való visszatérésre van szükség, mással nemigen tudott előállni. De mindennél beszédesebb az, hogy kik siettek a támogatására. Andrásfalvy Bertalan, Bíró Zoltán, Für Lajos: az MDF népi, harmadikutas félmlútljának a politikában kudarcot vallott alakjai.

## A vezető

Lezsákról gyakran mondogatták: nem ambicionálja a magas állami pozíciót, jobban szereti a háttérben ügyködő szürke eminenciás szerepét. A látszat mindenképpen ezt sugallta: nyilván sokan emlékeznek puritán megjelenésére, halk, visszafojtott mondattaira, utánzóhatatlan mosolyára. (Ez a vészjósló udvariaskodás köszönt vissza azon a tavalyi nyári összejövetelen, amelyen így fordult Dávid Ibolyához: „Kedves elnök asszony, le kell mondanod.”)

1996-os pártelnökké választása után csak lassan sikerült megértetni vele azt, hogy sokkal nyitottabnak kell lenni. Akkori közvetlen munkatársai szerint Lezsák a maga módján ebbe olyannyira belejött, hogy szerepét végül megszerette. Ötlei is voltak: egy teljes munkanap rendőrökkel és tűzoltókkal, munkás- meg mindenféle párttagozatok szervezése, vagy az 1998-as kampányban az első száz nap programjának a meghirdetése. Ezel együtt munkásságát az 1998-as csúfos választási kudarc minősíti: az MDF listán jóval az ötszázalékos bejutási küszöb alatt maradt, s csupán a második fordulóban, a Fidesz támogatotta egyéni jelöltjeinek köszönhetően alakíthatott frakciót az új Országgyűlésben. Lezsák a bukást fél évvel élte túl elnöként: 1999 januárjában a soros or-